

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне управління підприємством, формування адаптованих до сучасних умов розвитку господарських відносин механізмів управління передбачає розробку та впровадження інтегрованої системи управління, основою якої виступає система оцінки потенціалу, процесів його змінення.

Проблема вимірювання величини потенціалу підприємства є важливою як в теоретичному, так і практичному плані. Знання потенціалу підприємства дозволяє визначити сумарний потенціал галузі та економіки в цілому, створює основу для розробки, вибору та обґрунтування довгострокових цілей їх розвитку.

Комплексна оцінка економічного потенціалу являє собою його характеристику, отриману в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного і погодженого вивчення сукупності показників, що відбивають усі аспекти використання економічного потенціалу. При цьому отримують узагальнюючі висновки про результати використання потенціалу підприємства на основі виявлення якісних і кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантів розвитку).

Використання єдиного інтегрального показника дозволяє визначити відмінності стану підприємства від бази порівняння, та дати однозначну оцінку якості змін загального стану підприємства. Для одержання узагальнюючих комплексних оцінок потенціалу підприємства можна застосовувати різні методи зведення різних показників у єдиний інтегральний показник (метод сум; метод геометричної середньої; метод суми місць; метод відстаней та ін.). Іноді пропонується використовувати додатково як еталон 100%-е виконання плану за всіма показниками, вказуючи при цьому на небажаність як недовиконання, так і перевиконання плану.

Отже, розрахунок інтегрального показника у різних науковців здійснюється як в мультиплікативній так і в адитивній формі. Так, Ісаєва Н.С. в своєму дослідженні також пропонує переведення мультиплікативної форми в адитивну шляхом логарифмування.

В своєму дослідженні Тесля Н.С. пропонує розрахунок інтегрального показника ефективності використання економічного потенціалу за наступною формулою:

$$P_{ек} = \frac{\sum_{i=1}^n E_i}{\sum_{i=1}^n Z_i},$$

де E_i – фінансовий результат i -го напрямку діяльності організації; Z_i – сукупні витрати i -го напрямку діяльності; n – кількість напрямків діяльності.

Управління економічним потенціалом підприємства передбачає вимірювання рівня його використання. В своєму дослідженні Мінаєва О.О. пропонує матрицю управлінських рішень «рівень – ефективність використання економічного потенціалу», яка порівнює рівень і ефективність використання економічного потенціалу й пропонує типові рішення та прогнози подальшого розвитку підприємства.

Особливого інтересу заслуговують розробки Соколова О.В., він пропонує розрахунок рівня використання сукупного потенціалу з урахуванням дворівневої функціональної його структури: перший рівень – виробничий потенціал, другий рівень – фінансовий потенціал.

Таким чином, вище зазначені показники комплексної оцінки використання економічного потенціалу підприємства застосовуються у випадках сумісних за одиницями вимірювання часткових показниках. В нашому дослідженні при оцінці складових економічного потенціалу ми використовуємо показники з різними одиницями вимірювання, що не відповідає умовам розрахунку інтегрального показника. В той же час, використання єдиного інтегрального показника має деякі обмеження: він не дає можливості виміряти ступінь відхилень від бази порівняння, висновки, отримані тільки на базі інтегрального показника, носять лише орієнтований характер, виконують допоміжну (хоча і важливу) роль визначення характеру змін (відмінностей) у результатах використання економічного потенціалу в цілому за всіма показниками. Отже, вирішальним в цьому випадку є використання універсального за вищезазначеними умовами метода: графоаналітичного метода оцінки потенціалу «Квадрат потенціалу». Цей метод дозволяє системно встановити кількісний та якісний зв'язок між окремими елементами потенціалу, рівень його розвитку і конкурентоспроможності і на базі отриманих даних своєчасно обґрунтовувати та реалізовувати управлінські рішення стосовно підвищення ефективності функціонування підприємства.